

Kartoffelplante inficeret med kartoffelbrok
Kilde: UNECE

Hold øje med Kartoffelbrok – *Synchytrium endobioticum*

November
2022

Kartoffelbrok er en alvorlig planteskadegører i kartofler. Symptomerne ses som galler på basis af stængelen, udløberne og på knoldene. Kartoffelbrok skyldes en svamp, der danner hvilesporer, som kan overleve i jorden i over 30 år.

Kartoffelbrok er en plantesygdom, der angriber vilde arter af natskyggefamilien. Af kultiverede planter, er det dog kun kartoffel, der er vært. Kartoffelbrok skyldes svampen med det latinske navn *Synchytrium endobioticum*, som er en karantæneskadegører i EU og reguleres via fælles EU lovgivning.

Symptomer på angreb

Symptomer på angreb af kartoffelbrok ses som galler på basis af stængelen, på udløbere og på kartoffeløjnene på selve knolden. På knoldene ses gallerne som karakteristiske vortede blomkåls-lignende gevækster. Gallerne varierer fra ærtestørrelse og op til 8 cm i diameter. De er først hvide, eller grønne hvis de bliver udsat for sollys, men herefter bliver de gradvist mørkere og til sidst rådner de og smuldrer bort.

Det kan være svært at se symptomer på angreb på de overjordiske dele af planten. Nogle gange kan plantens vækst være hæmmet, eller der kan ses små

grønne vorter på knopperne på stængelen eller på bladene, hvis planten er svært angrebet.

Selv om kartoffelknolde, der er inficeret med kartoffelbrok, kan se underlige ud, er de ikke farlige at indtage for mennesker.

Hvor findes sygdommen?

Kartoffelbrok stammer oprindeligt fra Andes-regionen i Sydamerika. I 1880'erne blev svampen spredt med smittede knolde og inficeret jord til Nordamerika og Storbritannien. Fra Storbritannien blev den spredt til det kontinentale Europa.

I Europa blev der indført lovpligtig kontrol og bekæmpelse ved fund, som begrænsede svampens spredning til resten af verden. I Europa dukker kartoffelbrok derfor nu om dage kun op lokalt i forskellige lande.

Hvordan spredes sygdommen?

Kartoffelbrok spredes primært med smittede knolde eller med inficeret jord, og spredes sjældent ved naturlig spredning via vandstrømning og vindflugt. Den kan overleve som sejlvivede hvilesporer i jorden i over 30 år. Hvilesporene kan overleve at blive spist af dyr, og kan derfor også spredes med fæces.

Fig. 1: Kartoffelplante inficeret med kartoffelbrok
Kilde: EPPO, HLB B.V. Wijster, Holland

Svampens evne til at overleve i jorden i mange år, gør den vanskelig at bekæmpe. Ved et angreb af kartoffelbrok er det derfor vigtigt at reagere hurtigt, så omfanget af spredningen begrænses.

Hvis man først har fået kartoffelbrok i sin mark, kan hele kartoffelproduktionen være ubrugelig til videre salg og jorden uegnet til dyrkning af planter til handel og eksport, da de sejllivede hvilesporer kan følge med jordrester på planterne.

Hvordan kan du undgå sygdommen

- Brug kun certificerede læggekartofler, der er fri for kartoffelbrok.
- Der må ikke dyrkes kartofler i jord, hvor der er kartoffelbrok.
- Hold øje med symptomer på knoldene, så du hurtigt kan opdage et angreb og få begrænset spredningen.
- Sørg for sædskifte, så smittetrykket nedsættes.
- Anvend sorter med god resistens for kartoffelbrok.

Hvad gør Landbrugsstyrelsen?

Hvis der bliver konstateret kartoffelbrok i Danmark, er det Landbrugsstyrelsens opgave at identificere omfanget af fundet, og pålægge restriktioner for den pågældende mark.

Restriktionerne kan omfatte:

- Destruktion af de inficerede knolde.
- Forbud mod dyrkning af kartofler på den inficerede mark.
- Påbud om anlæggelse af sikkerhedszone mellem den inficerede mark og omkringliggende marker.
- Hindring af spredning af inficeret jord til andre lokaliteter, så det inficerede areal begrænses

Hvem skal kontaktes?

Ved fund eller mistanke om forekomst af kartoffelbrok, skal du kontakte Landbrugsstyrelsen. Du kan anmelde et evt. fund på www.lbst.dk under "Anmeld fund af skadegørere", eller kontakte:

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen
Planter & Biosikkerhed
Nyropsgade 30, 1780 København V
Tlf. 33 95 80 00 | planter&biosikkerhed@lbst.dk